

The abstracts of scientifically-methodological works
by the results of international scientifically-educational internship

**“INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES:
EUROPEAN UNION EXPERIENCE AND ITS IMPLEMENTATION
TO THE TRAINING OF LAWYERS”**

August 10–13, 2016

Bratislava, Slovak Republic

«Innovative educational technologies: European Union experience and its implementation to the training of lawyers» : the abstracts of scientifically-methodological works by the results of international scientifically-educational internship, which was organized by Pan-European University for scientists of law schools of Ukrainian universities on August 10–13, 2016 in Bratislava, Slovak Republic.

Білоус В.В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики*

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮРИСТІВ В УКРАЇНІ

Посівши 45 місце у світовому рейтингу QS Higher Education System Strength Rankings 2016, Україна увійшла до топ-50 країн з кращою системою вищої освіти [1]. Такі доволі високі показники становлять певний привід для оптимізму, однак зовсім не свідчать про відсутність гострих проблем, що давно стали характерними для вітчизняної освітньої галузі в цілому та окремих її складових і створюють значні перешкоди на шляху сталого розвитку суспільства і держави.

Так, під час зустрічі з молодими юристами, яка відбулася 24 травня 2016 р., міністр юстиції України П. Петренко повідомив, що нині в нашій країні готують юристів практично всі вищі навчальні заклади, незалежно від своєї професійної спрямованості. При цьому, у багатьох випадках якість такої освіти є вкрай низькою, студенти не отримують необхідних знань і не можуть знайти собі хорошої роботи. Міністр освіти та науки України Л. Гриневич зі свого боку зауважила, що якість юридичної освіти сьогодні, на жаль, програє на європейському обрії, тож українська юридична освіта мусить реформуватися. Відтак, Міністерство юстиції та Міністерство освіти та науки разом розроблятимуть новий сучасний стандарт вищої юридичної освіти в Україні, який буде наповнений новим змістом і відповідатиме потребам ринку і роботодавців. П. Петренко запевнив, що Міністерство юстиції фокусуватиметься на тому, щоб наші студенти не просто отримували диплом, а й досвід, знання і шанс реалізувати себе. Справедливо визнаючи, що лише спільними зусиллями ми зможемо створити стандарт юридичної освіти, який буде конкурентним у всьому світі, він закликав долучатися до діяльності спільної робочої групи юристів-практиків, які щодня працюють з клієнтами і точно знають, які вимоги слід висувати до випускників юридичних факультетів [2].

У такий спосіб чи не вперше в новітній історії України на офіційному рівні було визнано наявність роками нагромаджуваних проблем та ініційовано перегляд з залученням широкої громадськості традиційних підходів до визначення сутності професійних функцій юриста, системи його компетентностей і критеріїв оцінювання результатів його діяльності. На нашу думку, невідкладна реалізація цієї ініціативи може справити всеохопний позитивний вплив на модернізацію українського суспільства і держави, адже про неоціненне значення колосального реформаторського потенціалу професійних юристів не лише для окремо взятої галузі, але й країни в цілому, красномовно свідчить історичний досвід Лі Куан Ю [3] та незліченної кількості інших видатних особистостей, які величчю своїх звершень завдячують юридичній освіті.

Виходячи з багаторічного власного та суспільного досвіду прикладної юридичної (адвокатської), науково-педагогічної та громадської діяльності, ми цілковито підтримуємо зазначену ініціативу, вважаючи її втілення у життя вже давно назрілим і вкрай важливим. Адже прірва між реальними запитами роботодавців і знаннями та навичками, здобутими сучасними випускниками протягом навчання у вітчизняних юридичних вишах, з часом тільки поглиблюється. І факт одержання диплому про вищу юридичну освіту не завжди гарантує наявності у його власника затребуваних компетентностей – динамічних комбінацій знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, які визначають здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти (п. 13 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про вищу освіту»). Цим можна пояснити і той прикрий факт, що на тлі «перегрятості» ринку вищої юридичної освіти та зумовленої нею надмірної пропозиції на ринку праці «дипломованих спеціалістів», шалений попит на професійні та незаплямовані юридичні кадри залишається не задоволеним. Зокрема, при конкурсному відборі кандидатів на посади в органах юстиції, прокуратури, Державного бюро розслідувань, Національної поліції, Національного антикорупційного бюро України та інших правоохоронних і правозастосовних органах. Як тих, що були засновані впродовж останніх двох років або створюються в теперішній час, так і тих, що перебувають у стані глибокої модернізації в умовах жорсткої протидії представників старої системи.

У розумінні положення ч. 1 ст. 10 Закону України «Про вищу освіту» стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності. Саме стандарт вищої освіти встановлює перелік компетентностей випускника у числі вимог до освітньої програми. Діяльність з розроблення нового стандарту вищої юридичної освіти цілковито кореспондує закріпленням на законодавчому рівні вимогам щодо розбудови державної політики у сфері вищої освіти на принципах сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для освіти протягом життя, а також міжнародної інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України у Європейській простір вищої освіти, за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи тощо, шляхом: гармонійної взаємодії національних систем освіти, науки, бізнесу та держави з метою забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку держави; визначення збалансованої структури та обсягу підготовки фахівців з вищою освітою з урахуванням потреб особи, інтересів держави, територіальних громад і роботодавців; забезпечення розвитку наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів та їх інтеграції з виробництвом тощо (ч. 2 і ч. 3 ст. 3 Закону України «Про вищу освіту»).

Проте варто пам'ятати, що освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у вищому навчальному закладі (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних

заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості (ч. 1 ст. 47 Закону України «Про вищу освіту»). Забезпечення ж формування гармонійно розвиненої особистості в кожному окремому випадку та конкурентоспроможного людського капіталу загалом потребує проведення не вибіркового, а комплексного реформування, не окремих складових, а цілісної системи вищої освіти. А згідно з ч. 1 ст. 11 Закону України «Про вищу освіту» взаємозумовленими елементами останньої крім стандартів вищої освіти є ще й: 1) вищі навчальні заклади всіх форм власності; 2) рівні та ступені (кваліфікації) вищої освіти; 3) галузі знань і спеціальності; 4) освітні та наукові програми; 5) стандарти освітньої діяльності; 6) органи, що здійснюють управління у сфері вищої освіти; 7) учасники освітнього процесу.

Відтак успішне здійснення практичного й доцільного реформування юридичної освіти та професійної підготовки юристів в Україні може бути забезпечене тільки завдяки комплексному вивченню усього масиву накопичених проблем, системному підходу, впровадженню новітніх досягнень педагогічної та юридичної науки, а також найкращого європейського і світового досвіду у процес докорінного оновлення кількісних і якісних характеристик усіх без виключення елементів системи вищої юридичної освіти. Лише за результатами реалізації такого підходу може бути забезпечена висока здатність як окремого фахівця, так і вітчизняної юридичної спільноти в цілому ефективно протистояти сучасним і перспективним викликам, бути затребуваними та конкурентоспроможними на локальних і глобальних ринках, не словом, а ділом відроджувати престиж професії і вносити вагомий особистий і колективний внесок у розбудову демократичної і правової держави.

Донедавна Прем'єр-міністр Швеції, а нині член Міжнародної дорадчої ради К. Більдт високо оцінив досягнуті нашою державою результати в процесі необхідних трансформацій та наголосив, що успіх України є дуже важливим не лише для українців, але й для всього світу [4]. З огляду на таку високу оцінку, висловимо стійке переконання у тому, що здобуття нами в недалекому майбутньому значного прогресу в реформуванні юридичної освіти та професійної підготовки юристів зможе слугувати для більшості пострадянських країн підтвердженням правильності вибору демократичного шляху розвитку та дієвим стимулом до популяризації своєї інтеграційних прагнень і європейського досвіду державотворення серед їх народів. А докорінно оновлена прогресивна системи вищої юридичної освіти України слугуватиме потужною базою для розповсюдження позитивного досвіду реформ і підготовки професійних юристів для закордонних країн, народи яких услід за Українським народом виявлять волю позбутися свого колоніального минулого.

Література:

1. QS Higher Education System Strength Rankings 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.topuniversities.com>.

2. Мін'юст та Міністерство освіти та науки розроблятимуть реформу системи юридичної освіти [Електронний ресурс] / Міністерство юстиції України. – 2016, 24 травня. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>.

3. Ли Куан Ю Сингапурская история : 1965-2000 гг. : из третьего мира – в первый / Ли Куан Ю ; [науч. ред. А.Д. Воскресенский и др. ; пер. с англ. А.В. Боня] ; Моск. гос. ин-т междунар. отношений (ун-т) МИД России, 2-е изд., стереотипное. – М. : МГИМО-Университет, 2010. – 657 с.

4. Успіх України важливий для українців та всього світу – зустріч Петра Порошенка з Карлом Більдтом [Електронний ресурс] / Офіційне інтернет-представництво Президента України. – 2016, 19 травня. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua>.

Бутирін Є.О.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Донецького державного університету управління
м. Маріуполь, Донецька область, Україна*

ВХОДЖЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ ДО ЄДИНОГО ОСВІТЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ ЄВРОПИ

Одним із важливих чинників, котрі реально визначають майбутнє нації, виступає освіта. Зусиллями багатьох поколінь педагогів в Україні створено міцний фундамент народної освіти. Українська нація – одна з найосвіченіших у світі. Розвиток і зміцнення її інтелектуального потенціалу – це локомотив не лише для економіки, а й для забезпечення гідного місця в колі цивілізованих народів Об'єднаної Європи.

Сьогодні на державному рівні з'явилося розуміння необхідності удосконалення освіти, введення загальноєвропейської системи гарантії якості освіти, системи накопичення, реалізація принципів Болонської декларації як важеля виходу українського суспільства з кризи. Протягом останніх років в Україні напрацьовано документи (нормативно-правова база) для модернізації (трансформації) освітньої сфери: Національна доктрина розвитку освіти у XXI ст., державні стандарти базової і повної середньої освіти, нові навчальні плани і програми, нові підручники. Підвищені вимоги до освіти і професійної підготовки регламентовані комплексом нормативних документів для розробки складових системи стандартів вищої освіти. Результати реформи освіти поки що незначні. Формально – проголошена реформа, на практиці – існує мережа уніфікованих старих шкіл і ВНЗ. Сьогодні основну увагу необхідно зосередити, у першу чергу, на змісті навчання, а він – практично не змінився. Залишився таким же характер відносин між учнями і вчителем, студентами і викладачами. Потребує докорінної зміни система роботи викладача і студента у навчально-виховному процесі. Викладач ВНЗ повинен стати не лектором, а організатором